

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра філософії та суспільних наук (№ 701)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник голови НМК 1

Романов М.С.

« 31 » 08 2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ**

Галузь знань: 13 Механічна інженерія, 14 Електрична інженерія

Спеціальність: 134 Авіаційна та ракетно-космічна техніка, 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка

Освітні програми: «Ракетні двигуни та енергетичні установки», «Супутники, двигуни та енергетичні установки», «Нетрадиційні та відновлювані джерела енергії», «Енергетичний менеджмент та енергоефективність», «Ракетні та космічні комплекси», «Безпілотні літальні комплекси»

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків, 2021

Робоча програма з нормативної дисципліни «Філософія» для студентів за спеціальностями: 134 Авіаційна та ракетно-космічна техніка, 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка.

За освітніми програмами: «Ракетні двигуни та енергетичні установки», «Супутники, двигуни та енергетичні установки», «Нетрадиційні та відновлювані джерела енергії», «Енергетичний менеджмент та енергоефективність», «Ракетні та космічні комплекси», «Безпілотні літальні комплекси».

«31» серпня 2021 р., – 15 с.

Розробник: Світлана ЧМИХУН, канд. філос. наук, доцент

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри філософії

Протокол № 1 від «31» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

Д-р. філос. наук, професор

Ольга ПРОЦЕНКО

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів: 3	Галузі знань: 13 Механічна інженерія 14 Електрична інженерія	Обов'язкова	
Модулів: 1	Освітні програми: «Ракетні двигуни та енергетичні установки», «Супутники, двигуни та енергетичні установки», «Нетрадиційні та відновлювані джерела енергії», «Енергетичний менеджмент та енергоефективність», «Ракетні та космічні комплекси», «Безпілотні літальні комплекси»	Навчальний рік	
Змістовних модулів: 1		2021-2022	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: немає		Семестр** 5-й	
Загальна кількість годин – 40*/90	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лекції*	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3		16 год.	
		Практичні, семінарські	
		24 год.	
		Самостійна робота	
		50 год.	
		Вид контролю:	
		модульний контроль,	

*Аудиторне навантаження може бути збільшене або зменшене на одну годину в залежності від розкладу занять.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної становить: для денної форми навчання – 40/50

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчання: надання знань з філософії як особливої форми осягнення дійсності та теоретичного обґрунтованого світогляду людини, в якій представлені різноманітні системи поглядів на фундаментальні засади світу в цілому, людини та їх взаємодії, в розумінні онтологічних,

гносеологічних, антропологічних, аксіологічних, етичних, праксеологічних та соціальних проблем буття.

Завдання курсу:

- забезпечити засвоєння специфіки філософського осягнення дійсності, ознайомити із наявними філософськими концепціями, які розкривають поліфонізм та плюралізм філософського мислення;
- створити умови для формування світоглядно-методологічної культури студентів, сформулювати здатність свідомого, вільного, а значить, відповідального вибору особистих світоглядних позицій та вміння вести світоглядний діалог;
- показати сутність та закономірності становлення конкретно-історичних форм філософії як генезису розумової діяльності людства;
- для кожного типу філософії сформулювати її принципи, визначати специфічні риси та хронологічні рамки, аналізувати ідеї основних представників і літературні джерела розглянутого періоду;
- показати, як принцип певної філософської системи виявляє себе у феноменах особливої історичної епохи;
- досягти оволодіння студентами філософськими методами мислення, основними філософськими принципами, засвоєння методологічного та світоглядно-гуманістичного змісту філософії, опанування самостійним обґрунтованим стилем мислення;
- виховати вміння застосовувати отримані знання у власному житті, міжособистісних стосунках, науковій та практичній діяльності та при аналізі загальних проблем сьогодення;
- сприяти ствердженню гуманізму в суспільстві та духовному розвитку особистості.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути наступні **компетентності**:

- здатність до абстрактного, критичного мислення, аналізу та синтезу;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенство права, прав і свобод людини і громадянина і України;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння фундаментальних засад та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та розвиток техніки і технологій,

використовувати різні види та форми рухової активності для відпочинку та ведення здорового способу життя.

Міждисциплінарні зв'язки:

Внутрішньо-кафедральні зв'язки: теорія пізнання, логіка, феноменологія, філософська антропологія, соціальна філософія, етика, філософія права, філософія науки й релігії. Міжкафедральні зв'язки: історія філософії, соціологія, етика та естетика, релігієзнавство, філософія науки, психологія, культурологія.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Специфіка та генеза філософської думки від міфу до логосу

Своєрідність філософського пізнання і природа філософського відношення до світу. Філософія як особлива форма осягнення дійсності. Філософія як духовно-практична форма самопізнання та самовизначення людини. Оформлення філософії як «любові до мудрості». Предмет філософії. Її основні проблеми і методи. Функції філософії.

Людина - змістовне ядро всіх філософських проблем.

Гуманістичний зміст історії виникнення і розвитку філософських проблем. Світогляд: структура, історичні типи та їх особливості. Міфологія, релігія, наука, філософія як особливі форми осмислення людиною світу. Філософія та наука: загальне та особливе.

Основні поняття теми: світогляд, парадигма, філософія, історія філософії, філософія історії, онтологія, філософська антропологія, гносеологія, епістемологія, етика, естетика.

Тема 2. Виникнення європейської філософії як особливого типу мислення

Особливості формування європейського мислення в античній філософії: принципи, періодизація, основні проблеми, представники. Натурфілософія. Метафізика та діалектика як форми ставлення до дійсності. Вчення про гомогенність та гетерогенність буття. Буття та мислення.

Стародавня філософія як зародок і колыска всіх наступних типів філософії. Формування східної та західної моделей світу. Форми метафізичних рішень проблеми буття-як-субстанції. Проблема Буття (щось) та Небуття (ніщо): умови відокремлення та співвідношення. Формування філософських систем: матеріалізм, об'єктивний та суб'єктивний ідеалізм.

Формування та основне протиріччя античної науки. Простір і час як концепти осмислення буттєвості. Становлення основних принципів мислення та формальна логіка Аристотеля: основні закони та положення. Основні види понять, суджень та умовиводів. Аналіз, синтез, абстрагування як прийоми пізнавальної діяльності та формування знань. Різновиди аргументації.

Проблема пізнання сутності та мотивації поведінки людини. Релятивізм та формування знання про моральність. Проблема щастя.

Морально-етична проблематика. Вчення про душу, сенс життя та принципи ідеальної держави.

Тема 3. Визначення духовної суті буття: сутність та існування

Передумови виникнення, періодизація, основні проблеми і принципи нового типу філософії в добу Середньовіччя. Від космоцентризму до теоцентризму. Подвійність та символічність буття: апофатична екзегетика. Буття як цілеспрямоване творіння.

Зміна уявлень про людину та її місце у світі. Виникнення поняття «особистість». Розвиток вчень про внутрішній світ людини, свободу волі та індивідуальну відповідальність. Свобода волі та передумовленість. Співвідношення віри та розуму, сутності й існування в філософії. Суперечка про універсалії: реалізм, номіналізм, концептуалізм.

Формування антропоцентричних та гуманістичних вчень. Людина як співтворець світу. Парадокси нескінченності: співпадіння та розбіжності кінцевого та нескінченного, мікро- та макросвітів.

Тема 4. Проблема методології наукового пізнання.

Формування науки сучасного типу. Визначення вимог та принципів наукового пізнання. Проблема методу наукового пізнання: емпіризм проти раціоналізму, індукція проти дедукції. Генеза емпіризму (сенсуалізм та соліпсизм): особливості та недоліки. Відзнаки та аксіологічні умови існування раціоналізму. Скептицизм.

Формування наукових картин світу. Розвиток механіцизму та ньютонівської фізики. Монізм (атоми), дуалізм, пантеїзм, плюралізм (монада). Проблема людини та суспільства у філософії французького Просвітництва.

Тема 5. «Коперніканський переворот» в філософії: вирішення проблеми дуалізму об'єкта та суб'єкта пізнавальної діяльності.

Подолання наукового догматизму та «коперніканський переворот» в філософії. Проблема специфіки пізнавального суб'єкта. Особливі риси та значення німецької класичної філософії. Формування трансцендентальної філософії, її внесок у подолання метафізики і споглядальності пізнання. Вчення про можливість наукового пізнання та побудову світу І. Канта. Світ як результат діяльності людського духа: діалектика «Я» та «не-Я».

«Абсолютний ідеалізм» та культ людського розуму як завершальний етап розвитку класичної філософії. Дійсність як «розгортання» понять. Основні закони та принципи діалектики.

Тема 6. Філософські студії XIX – XX ст.

Характерні риси сучасної філософії. Діалектичний матеріалізм – філософія марксизму. Загальні риси сцієнтичного напрямку філософії. Становлення філософії позитивізму в трудах О. Конта. Соціологічний напрямок позитивізму (Г. Спенсер та інші). Розвиток аналітичної філософії в

трудах Л. Вітгенштейна та Б. Рассела. Американський прагматизм (Ч. Пірс, У. Джеймс та інші).

Криза раціонального розуміння дійсності. Критика філософії історії Гегеля. Становлення проблематики сучасного світобачення. Специфіка розуміння людини у філософії сучасності. Відношення до науки. Загальні риси та проблематика сучасних напрямків філософії. Становлення, специфіка та напрямки ірраціональної філософії. Поворот філософії в бік ірраціоналізму та його причини: від Л. Фейєрбаха до С. К'єркегора. Основні риси «філософії життя» (А. Бергсон, В. Дільтей). Волонтаризм А. Шопенгауера. Моральний нігілізм та ірраціоналізм Ф. Ніцше.

Методологічні засади герменевтики та феноменологія Е. Гуссерля. Філософія екзистенціалізму в проблемах та відповідних категоріях. Вчення про буття та екзистенцію М. Гайдеггера. «Екзистенційна комунікація» та «осьовий час» К. Ясперса. Вчення про свободу та «Іншого» у Ж.-П. Сартра. А. Камю та абсурдність буття. Вчення про свободу та творчість М. Бердяєва. Розмивання традиційних світоглядних ціннісних позицій. Критика цінностей західної цивілізації. Постмодерністські проекти перебудови естетики, політики, філософії. Радикальне оновлення філософського дискурсу.

Тема 7. Філософське осмислення світу та теорія пізнання.

Філософська категорія буття. Буття людей і Буття світу - способи їхнього існування. Діалектико-матеріалістичне, метафізичне й ідеалістичне розуміння Буття і Ніщо.

Сучасна наука про структуру матерії і матеріальну єдність світу. Рух як універсальний спосіб буття. Форми руху матерії, їхній взаємозв'язок. Простір і час – основні форми буття. Способи і результати освоєння людьми простору і часу. Соціальний, біологічний, психологічний вимір часу та простору. Поняття хронотопа.

Сутність пізнання. Соціально-історична природа пізнавальної діяльності. Діалектика суб'єкта й об'єкта процесу пізнання. Джерела і рушійні сили пізнання. Роль соціальної практики в процесі пізнання. Історичні типи пізнавальної діяльності. Стиль мислення епохи. Істина, оцінка, цінність. Об'єктивність істини. Істина як процес. Форми і методи наукового пізнання. Специфіка пізнання природи і соціальної дійсності.

Тема 8. Філософська концепція людини та суспільства.

Унікальність та універсальність феномену людини в світі. Проблема сутності та існування людини. Специфіка людського відношення до світу. Проблема розуміння людини в історії філософії. Класифікація визначень людини. Сутність людини. Індивідуальне та суспільне в людині. Поняття індивід, людина та особистість. Ессенціалістський та екзистенціалістський підходи до розуміння людини. Свобода, творчість, відповідальність як ознаки людського буття. Зміст людського буття. Проблеми життя, смерті, безсмертя.

Проблема свідомості у філософії. Природа і сутність ідеального. Дискусія в сучасній філософії і науці з проблем ідеального. Розвиток форм відображення як генетична передумова свідомості. Виникнення свідомості і її суспільна природа. Діалектика суспільної й індивідуальної свідомості. Методологічні аспекти дослідження взаємозв'язку мови і мислення. Формування штучних мов у науці і техніці. Проблема діалогу людини і комп'ютерних систем. Свідомість і мислення. Комунікація як комплексний феномен.

Поняття суспільства. Природні передумови виникнення і розвитку суспільства. Суспільство як специфічна система, результат діяльності людини, що прагне досягти своєї цілі. Сучасні напрямки соціально-філософської думки. Сутність системного підходу до суспільства і його історії. Об'єктивне і суб'єктивне в історичних процесах. Специфіка соціального детермінізму. Людство як суб'єкт історії. Виявлення негативних сторін суспільного розвитку. Зміст і призначення історії. Культура і цивілізація.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л.	п.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Історія філософської думки						
Тема 1. Специфіка та генеза філософської думки від міфу до логосу	9	2	2	-	-	6
Тема 2. Виникнення європейської філософії як особливого типу мислення	9	2	4	-	-	6
Тема 3. Визначення духовної суті буття: сутність та існування	9	2	2	-	-	6
Тема 4. Проблема методології наукового пізнання.	9	2	2	-	-	6
Тема 5. «Коперніканський переворот» в філософії: вирішення проблеми дуалізму об'єкта та суб'єкта пізнавальної діяльності.	9	2	4	-	-	6
Тема 6. Філософські студії XIX – XX ст.	9	2	4	-	-	7
Тема 7. Філософське осмислення світу та теорія пізнання.	9	2	2	-	-	7
Тема 8. Філософська концепція людини та суспільства.	8	2	3	-	-	5
Модульний контроль	1	-	1	-	-	1
Усього годин	90	16	24	-	-	50

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Специфіка та структура філософського знання.	2
2	Філософія як особлива форма осягнення дійсності. Історичні типи світоглядів	2
3	Особливості формування європейського мислення в античній філософії: принципи, періодизація, основні проблеми, представники.	2
4	Визначення духовної суті буття: основні проблеми і принципи нового типу філософії в добу Середньовіччя.	2
5	Визначення вимог та принципів наукового пізнання. Емпіризм та раціоналізм	2
6	Подолання наукового догматизму та «коперніканський переворот» в філософії	2
7	Вирішення проблеми специфіки пізнавального суб'єкта	2
8	Особливості, характерні риси та філософські студії сучасності	2
9	Криза класичної парадигми та раціонального розуміння дійсності	2
10	Буття як філософська категорія. Сучасна наука про сутність світу та мислення	2
11	Унікальність та універсальність феномену людини в світі	2
12	Проблема змісту людського буття. Підсумковий модуль	1/1
Разом		24

Примітка: 1/1 – один час відведено на модульний контроль

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Людина - змістовне ядро всіх філософських проблем. Гуманістичний зміст історії виникнення і розвитку філософських проблем.	6
2	Формування та основне протиріччя античної науки. Простір і час як концепти осмислення буттєвості. Становлення основних принципів мислення.	6
3	Буття як цілеспрямоване творіння. Зміна уявлень про людину та її місце у світі. Виникнення поняття «особистість».	6

4	Формування наукових картин світу. Розвиток механіцизму та ньютонівської фізики. Монізм, дуалізм, пантеїзм, плюралізм як наукові картини світу.	6
5	Світ як результат діяльності людського духа та розгортання понять.	6
6	Розмивання традиційних світоглядних ціннісних позицій. Постмодерністські проекти. Радикальне оновлення філософського дискурсу.	7
7	Людина в системі науки та техніки. Філософія техніки або технічна раціональність.	7
8	Сучасні тенденції та протиріччя розвитку техногенної цивілізації. Глобальні проблеми людства.	5
9	Модульний контроль	1
Разом		50

7. Теми індивідуальних завдань:

1. Проблема походження філософії.
2. Космоцентризм і основні поняття античної філософії.
3. Вчення Демокрита. Поняття атома і порожнечі.
4. Життя і філософствування Сократа.
5. Вчення Платона про буття.
6. Вчення Аристотеля про причини, матерію і форму.
7. Елліністична філософія (загальна характеристика, основні школи і проблематика).
8. Бог, людина і світ у середньовічній християнській філософії.
9. Антропоцентризм і гуманізм у філософській думці Відродження.
10. Раціоналістична метафізика XVII століття (Декарт, Спіноза, Лейбніц).
11. Еволюція англійського емпіризму (Бекон, Локк, Юм).
12. Критична філософія Канта.
13. Система і метод філософії Гегеля.
14. Антропологічний принцип філософії Фейєрбаха.
15. К. Маркс про відчуження і перспективи його подолання.
16. Сутність матеріалістичного розуміння історії К. Маркса.
17. Позитивізм і неопозитивізм (загальна характеристика й еволюція).
Позитивізм і наука.
18. Волонтаризм А. Шопенгауера. Світ як воля і уявлення.
19. Програма «переоцінки всіх цінностей» і «імморалізм» Ф. Ніцше.
20. Психологізм і філософія неопрецидизму.
21. Е. Гуссерль і основні ідеї феноменологічної філософії.
22. Екзистенціальна філософія (основні положення, проблеми, поняття).
23. Сучасна філософська герменевтика. М. Гадамер.

24. Аналітична філософія в XX столітті, її еволюція і криза. Сучасна «філософія науки».
25. Екзистенціально-релігійна філософія Н.А. Бердяєва. Воля і творчість.
26. Онтологія, гносеологія, аксіологія як основні розділи філософії.
27. Проблема буття в історії культури. Буття і ніщо. Головні онтологічні категорії.
28. Людина та її місце у світі. Проблема життя і смерті в духовному досвіді людства.
29. Природа пізнавального відношення. Чуттєве і раціональне в пізнанні.
30. Істина як ціль пізнання. Класичне визначення істини і його історичний розвиток.
31. Основні сторони буття науки: наука як система знань, як процес одержання нового знання, як соціальний інститут і як особлива область і сторона культури.
32. Концепції розвитку наукового знання К. Поппера, Т. Куна, І. Лакатоса.
33. Мова науки. Поняття і види опису. Принцип додатковості описів.

8. Методи навчання

Для засвоєння навчального матеріалу необхідні такі види занять, як лекції, семінарські заняття та самостійні заняття у формі виконання домашніх завдань. На лекціях студенти ознайомлюються переважно з теоретичною частиною матеріалу, що закріплюється та поглиблюється на семінарах і самостійних заняттях. На семінарських заняттях студенти оволодівають практичними навичками ведення світоглядного діалогу, порівняльного аналізу історичних форм філософії, визначення та відстоювання особистої позиції у відношенні до предмета курсу. Під час самостійних занять у студентів виробляється вміння використовувати теоретичний матеріал як методологічну основу аналізу конкретно-історичних зрізів індивідуального та суспільного життя.

9. Методи контролю

Контроль успішності студентів припускає використання поточного контролю за якістю засвоєння основного матеріалу курсу у формі усного та письмового опитування під час семінарських занять, тестування. Самостійні заняття студентів можуть контролюватися через перевірку, оцінку й аналіз виконання домашніх завдань, наданих викладачем відповідно до робочої програми. Як форма контролю може також використовуватися підготовка тематичних реферативних повідомлень та індивідуальні завдання.

Форми та способи проведення поточного та підсумкового контролю:

- опитування з місця (усно, письмово);
- самостійна робота студентів (усно та письмово);
- індивідуальні завдання (тематичні повідомлення);
- модульний контроль (16-й тиждень);
- залік (письмова відповідь на запитання до заліку).

10. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

10.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Робота на лекційних заняттях	0-1 бал
Робота на семінарських заняттях	0-4 бали
Виконання семестрового завдання*	0-8 балів
Аналіз першоджерел	0-10 балів
Захист персонального завдання	0-5 балів
Складання модульного контролю	0-21 бал

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Робота на лекціях	0...1	8	0...8
Робота на семінарських заняттях	0...5	12	0...60
Виконання та захист семестрового завдання*	0...4	2	0...8
Модульний контроль	0...24	2	0...24
Усього за семестр			0...100

*Під семестровим завданням кожен викладач може запропонувати свої види роботи: доповідь за першоджерелом, ведення словника, щоденника стажування тощо.

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Приклад:

Білет:

1. Теорія об'єктивного ідеалізму Платона (20 балів).
2. Вчення про категорії та антиномії пізнання Іммануїла Канта (20 балів).
3. Форми та методи пізнавального процесу (20 балів).
4. Тестові завдання (40 балів)

10.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки: _____

- сутність філософії як особливої форми теоретичного досягнення дійсності;
- структура філософського знання, проблематика, значення та характер взаємодії;
- історичні форми розвитку філософської рефлексії, школи, представників, основні ідеї;
- специфіка взаємодії історичних форм філософування;
- розділи філософського знання, проблематика, підходи до вирішення сутнісних питань;
- зміни у проблематиці та фундаментальні засади сучасної філософії;
- сутність та зміст глобальних проблем сучасності;
- зміст основних філософських текстів;

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

- для кожного типу філософії формувати його принципи, визначати специфічні риси та хронологічні рамки, аналізувати ідеї основних представників і літературні джерела розглянутого періоду;
- показувати, як принцип певної філософської системи виявляє себе у феноменах особливої історичної епохи;
- виявляти елементи менш розвинутих філософських систем у складі більш розвинутих;
- користуватися навичками логічного та критичного аналізу;
- застосовувати наукову методологію для вирішення конкретних задач, що виникають у процесі пізнання природи, людини, суспільства і мислення.
- розрізняти філософське і нефілософське мислення;
- формувати та відстоювати власні світоглядні позиції, розуміти суть та вести діалог із представниками інших.

10.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Виконати модульні тестування та захистити індивідуальні завдання. Знати історичні форми розвитку філософської рефлексії, школи, представників, основні ідеї, розділи філософського знання, проблематику, підходи до вирішення сутнісних питань. Мати фрагментарні, поверхові знання найважливіших розділів програми, лекційного курсу, сутність та зміст глобальних проблем сучасності; труднощі з використанням науково-понятійного апарату і термінології навчальної дисципліни; часткові труднощі з виконанням передбачених програмою завдань; неповне знайомство з рекомендованою літературою; прагнення логічно, виразно й послідовно викласти відповідь.

Добре (75-89). На достатньому рівні володіти основним матеріалом курсу. Виконати та захистити всі модульні, семестрові та самостійні завдання. Знати категоріально-понятійний апарат, вміти визначати проблематику та основні підходи до її вирішення, продемонструвати навички критичного мислення та

логічного аналізу. для кожного типу філософії формулювати його принципи, визначати специфічні риси та хронологічні рамки, аналізувати ідеї основних представників і літературні джерела розглянутого періоду, виявляти елементи менш розвинутих філософських систем у складі більш розвинутих Знання найважливіших робіт зі списку рекомендованої літератури

Відмінно (90-100). Глибоке і систематичне знання всього програмного матеріалу і структури дисципліни, а також основного змісту і новацій лекційного курсу в порівнянні з навчальною літературою; виразне і вільне володіння концептуально-понятійним апаратом, науковою мовою і термінологією відповідної наукової галузі; публікація наукової роботи (тез, статей); знання основної і знайомство з додатково рекомендованою літературою; вміння виконувати передбачені програмою завдання; логічно коректний і переконливий виклад відповіді. Формулювати та відстоювати власні світоглядні позиції, розуміти суть та вести діалог із представниками інших

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

11. Методичне забезпечення

1. Чернієнко, В.О. Філософія: методика викладання дисципліни [Текст]: навч. посіб. /В.О. Чернієнко, О.І. Гаплевська. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харк. авіа. ін.-т», 2016. – 140 с.
2. Філософія в тестах [Текст]: навч. посіб. /В.О. Чернієнко, Н. Л. Більчук, С. І. Широка, О.І. Гаплевська. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харк. авіа. ін.-т», 2018. – 220 с.

12.Рекомендована література

Базова:

1. Кислюк, К.В. Філософія. Модульний курс [Текст]: Навч. посібник для студентів /К. В. Кислюк. – Х.: Торсінг плюс, 2009. – 416 с.
2. Кремень, В.Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції [Текст]: Підручник / В.Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К.: Книга, 2005. – 528 с.
3. Петрушенко, В.Л. Філософія [Текст]: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III -IV рівнів акредитації. – Львів: Новий Світ – 2000, 2006. – 506 с.

4. Філософія як історія філософії [Ел.ресурс]: для студентів вищих навчальних закладів/ В.Ярошовець, І. Бичко.
https://chtyvo.org.ua/authors/Yaroshovets_Volodymyr/Filosofii_iak_istorii_a_filosofii

Додаткова:

1. Антисери Д., Реале Дж. Западная философия от истоков до наших дней. В 4-х тт. СПб.: Пневма, 2001
2. Виндельбанд В. История философии/ В. Виндельбанд. – К.: Ника-центр, 1997. – 432 с.
3. Гегель Г.В.Ф. Энциклопедия философских наук: в 3 т./ Г.В.Ф. Гегель. – М.: Мысль, 1975. – Т. 1. – 450 с.
4. Данильян, О. Г. Философия [Текст]: учебник / О. Г. Данильян, В. М. Тараненко. – Х.: Прапор, 2005. – С. 213–256.
5. Кант И. Критика чистого разума/ И. Кант. – Симф.: Реноме, 1998. – 528 с.
6. Мареев, С.Н. История философии (общий курс) [Текст]: Учеб. пособие / С.Н. Мареев, Е.В. Мареева. – М.: Академический Проект, 2004. – 880 с.
7. Сухина, В.Ф. Практикум по философии [Текст]: учеб. пособие для студ. вузов / В. Ф. Сухина, К. В. Кислюк. – Х.: Фолио, 2001. – С. 225–243.
8. Філософський словник соціальних термінів [Текст] – Х.: Р.И.Ф., 2005. – 672 с.

13. Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського
2. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0> – Вікіпедія з філософії
3. <https://stud.com.ua/filosofiya/> – Підручники для студентів